ਮਾਨਵ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਐਕਸ਼ਨ ਫੋਰਮ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲਾ

ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2015 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 73)

ਸਤੰਬਰ 14, 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਏ.ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ

ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860.498-ਏ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਯੂਪੀ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼। ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, [2017] ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਿੱਚ 9 ਐਸਸੀਆਰ 529 ਸੋਧ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ 5.498-ਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ: 1) ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਿਟੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਹਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 2) ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧਿਰਾਂ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.-3 ਦੇ ਯੂ/ਐਕਸ.482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ) ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਨੋਨੀਤ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-4) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੱਜ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਨੋਨੀਤ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਰੇ ਜੁੜੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਧੀਨ 205 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਜਾਂ x.317 ਸੀਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਛੋਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-5) ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੈੱਡ ਕਾਰਨਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973-ਐਸਐਸ। 41, 41-4, 205, 317 ਅਤੇ 482.

ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਹੋਲਡ: 1. ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ

ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਨੁਸਖ਼ਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਕੋਡ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ। ਨੇ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਸੂਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ 41 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 41-ਏਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਡੀ.ਕੇ. ਬਕਸੂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਲੜੀਵਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰੇ। ਪੈਰਾ 33] [46-ਏ-ਡੀ]

2. ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਤੀਜੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੋਡ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜੋ ਮੁਆਵਜ਼ਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਾਵਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 341146-ਈ-ਐਫ]

3. ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰੈੱਡ ਕਾਰਨਰ ਨੋਟਿਸ, ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਜ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ. ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਰੈੱਡ ਕਾਰਨਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੀਨੀਅਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 205 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 317 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਛੋਟ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 35] [48-ਏ-ਸੀ]

4. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗਠਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ

ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਡੀ.ਕੇ. ਬਾਸੂ, ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ। ਉਹ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪਾਰਾ 38 ਅਤੇ 39] [49-ਡੀ-ਜੀ]

5. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧਿਰਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗੀ। [ਪਰਾ 40] [50-ਏ]

ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਟੇਟ ਆਫ ਯੂਪੀ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (1994) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 260: ਡੀ.ਕੇ. ਬਾਸੂ ਰਾਜ ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. (1997) 1 ਐਸਸੀਸੀ 416 1996 10 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 284: ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2014) 2 ਐਸਸੀਸੀ 1: [2013] 14 ਐਸਸੀਆਰ 713; ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2014) 8 ਐਸਸੀਸੀ 273 [2014] 8 ਐਸਸੀਆਰ 128- 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (2005) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 281 ਬੀ.ਐਸ. ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2003) 4 ਐਸਸੀਸੀ 675 ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ [1989] 2 ਐਸਸੀਆਰ 612; ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ 2017 (8) ਸਕੇਲ 313: [2017] 9 ਐਸਸੀਆਰ 529: ਨੀਲਾਬਤੀ ਬੇਹਰਾ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1993) 2 ਐਸਸੀਸੀ 746: [1993] 2 ਐਸਸੀਆਰ 581; ਐਮ ਪੀ ਦਾ ਰਾਜ ਸ਼ਿਆਮਸੁੰਦਰ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 4 ਐਸਸੀਸੀ 262: [1995] 1 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 44: ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (1984) 2 ਐਸਸੀਸੀ 244: [1984] 2 ਐਸਸੀਆਰ 795 ਵਿਸ਼ਾਕੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1997) 6 ਐਸਸੀਸੀ 241: [1997] 3 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 404 ਕਾਮਨ ਕਾਜ਼ (ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੋਸਾਇਟੀ) ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 5 ਐਸਸੀਸੀ 1: ਸੁਰੇਸ਼ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਇੰਦੌਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (2005) 13 ਐਸਸੀਸੀ 287 ਜਨਗਣਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ (2015) 2 ਐਸਸੀਸੀ 796: [2014] 11 ਐਸਸੀਆਰ 463; ਐਨ.ਡੀ ਜਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 9 ਐਸਸੀਸੀ 362: [2003] 3 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 152: ਰੁਸਤਮ ਕਾਵਾਸਜੀ ਕੂਪਰ। ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (1970) 1 ਐਸਸੀਸੀ 248: [1970] 3 ਐਸਸੀਆਰ 530: ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਗ੍ਰੇਨਾਈਟਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਟੀ.ਐਨ. ਅਤੇ ਹੋਰ (1994) 2 ਐਸਸੀਸੀ 691: [1994] 1 ਐਸਸੀਆਰ 579; ਏLP. ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ (1997) 7 ਐਸਸੀਸੀ 592: [1997] 1 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 671; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2011) 7 ਐਸਸੀਸੀ 639 [2011] 6 ਐਸਸੀਆਰ 443: ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲੁਭਾਵਾ ਬੱਗਾ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (1998) 4 ਐਸਸੀਸੀ 117: [1998] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1120 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2005) 6 ਐਸਸੀਸੀ 281	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	3 ਲਈ
(2003) 4 ਐਸਸੀਸੀ 675	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	4 ਲਈ
[1989] 2 ਐਸਸੀਆਰ 612	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	5 ਲਈ
[2017] 9 ਐਸਸੀਆਰ 529	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	9 ਲਈ
[2014] 8 ਐਸਸੀਆਰ 128	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	22 ਲਈ
(1994) 4 ਐਸਸੀਸੀ 260	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	26 ਲਈ
[1996] 10 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 284	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	28 ਲਈ
[1993] 2 ਐਸਸੀਆਰ 581	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	28 ਲਈ
[1995] 1 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 44	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	28 ਲਈ
[2013] 14 ਐਸਸੀਆਰ 713	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	29 ਲਈ
[1984] 2 ਐਸਸੀਆਰ 795	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	35 ਲਈ
[1997] 3 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 404	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	35 ਲਈ
(2018) 5 ਐਸਸੀਸੀ 1	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	35 ਲਈ
(2005) 13 ਐਸਸੀਸੀ 287	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	36 ਲਈ
[2014] 11 ਐਸਸੀਆਰ 463	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	37 ਲਈ
[2003] 3 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 152	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	37 ਲਈ
[1970] 3 ਐਸਸੀਆਰ 530	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	37 ਲਈ
[1994] 1 ਐਸਸੀਆਰ 579	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	37 ਲਈ
[1997] 1 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 671	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	37 ਲਈ
[2011] 6 ਐਸਸੀਆਰ 443	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	37 ਲਈ
[1998] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1120	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	37 ਲਈ

ਸਿਵਲ ਮੂਲ/ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2015 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ.73।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ

ਨਾਲ

2017 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1265

2017 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 156,

ਪੀ.ਐਸ. ਨਰਸਿਮਹਾ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਕੇ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ ਸ੍ਰ. ਸਲਾਹਕਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਵੀ. ਸ਼ੇਖਰ, ਸ੍ਰ. ਸਲਾਹਕਾਰ (ਏਸੀਐਸ), ਸ਼ਿਵਾਂਗ ਦੂਬੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਨਵੀ ਆਰ. ਨਾਇਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਦੀਪਤੀ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵਾਈਜ਼ (ਏ.ਸੀ.), ਕੁ. ਚਾਰੂ ਵਲੀਖੰਨਾ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ.

ਵਿਪਿਨ ਗੁਪਤਾ, ਮਹੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਪੀ.ਐਨ. ਪੁਰੀ, ਵੈਭਵ ਮਨੂ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਪੰਕਜ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਅਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ. ਸੁਰਭੀ ਲਤਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਐੱਸ. ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਕੁ. ਮੰਜੂ ਜੇਟਲੀ, ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਮੁਕੁਲ ਸਿੰਘ, ਕੁ. ਅਰੁਣਿਮਾ ਦਿਵੇਦੀ, ਆਰ.ਆਰ. ਰਾਜੇਸ਼, ਗੌਤਮ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ. ਸੁਨੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਬੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਐਮ.ਕੇ. ਮਾਰਟੋਰੀਆ, ਸ਼ਾਦਨ ਫਰਾਸਾਤ, ਕੁ. ਆਂਚਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਰੁਦਰਾਕਸ਼ੀ ਦਿਓ, ਪ੍ਰਮੋਦ ਦਿਆਲ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਰੂਪੇਂਸ਼ੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਅਲੋਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਸ਼ੇਖਰ। ਉਮੰਗ ਸ਼ੰਕਰ, ਨਮਿਤ ਸਕਸੈਨਾ, ਕੁ. ਸਿੰਧੂ ਟੀ.ਪੀ., ਆਰ. ਬੇਨੀਵਾਲ, ਬਿਨੇਸ਼ ਕੇ., ਆਰੂਸ਼ੀ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਵੀ. ਦਿਨੇਸ਼, ਮਿਸ. ਕੀਰਤੀ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪੱਲਵੀ ਲੰਗਰ, ਸ. ਨੁਪੁਰ ਅਗਰਵਾਲ, ਹਾਜ਼ਰ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ. 1. ਕਾਨੂੰਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਜੋ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਵਰਗ ਦੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦੰਡ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪੀੜਤ ਕਾਰਡ ਖੇਡਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਰਹਿਮ, ਬੇਰਹਿਮ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਇੱਕ ਕਲਪਨਾਯੋਗ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ, ਨੌਜਵਾਨ, ਬੁੱਢੇ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਬੰਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਪੂਰਵ-ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੂਰੋਂ ਦੋ ਲਿੰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੀੜਤ ਵਰਗ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਖੇਡ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾੜੇ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਲੇਖਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉੱਤਮ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਾਹੀ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਲੰਬਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰੇ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰਮੁਖੀਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਉਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ

ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 498-ਏ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਆਈਪੀਸੀ')।

2. ਧਾਰਾ 498-ਏ ਨੂੰ ਸਾਲ 1983 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ 1983 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ (ਦੂਜੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ ਦੇ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:-

"ਦਾਜ ਕਾਰਨ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1961 ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਿਤ ਸਦਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਸ਼ਾਂਦ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ, ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਔਰਤ ਦੀ ਹੱਤਿਆ, ਅਜਿਹੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਹੇਜ ਮੌਤ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ।

2. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਦਲਾਅ ਹਨ ਜੋ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ:-

(i) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਤੀ ਜਾਂ ਬੁਸ਼ੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਔਰਤ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ, ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਹਰਾਓ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ, ਮਾਤਾ, ਭਰਾ, ਭੈਣ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਜਾਂ ਭੈਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ। ਖੂਨ, ਵਿਆਹ ਜਾਂ ਗੋਦ ਲੈਣ (ਬਿੱਲ ਦੇ ਕਲਾਜ਼ 2, 5 ਅਤੇ 6 ਦੁਆਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ

(ii) ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ, ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਦੀ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ (ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੁਆਰਾ)

(in) ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। , ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੁਸ਼ੰਦ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੁਆਰਾ)

3. ਬਿੱਲ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

3. ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਐਸ. 498ਏ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਿ ਐਸ. 498ਏ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦਹੇਜ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਹੈ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਬੇਈਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ, ਇਸ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਜ਼ੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਫਰੇਮ-ਵਰਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤੀ।"

4. ਵਿੱਚ ਬੀ.ਐਸ. ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

"ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 498ਏ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਏ XX-ਏ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 498ਏ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜੋ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤਸੀਹੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਹਾਈਪਰ-ਤਕਨੀਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਵਸਤੂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋੜੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXਏ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:-

5. ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ

“ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 113-ਏ ਅਤੇ 113-ਬੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 498-ਏ ਅਤੇ 304-ਬੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 113 ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। -ਏ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਅਤੇ 498-ਏ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ (ਦੂਜੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1983 (1983 ਦਾ ਐਕਟ 46) ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਅਤੇ 304-ਬੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 43 ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਾਜ ਦੀ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਲਾਲਚੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦਹੇਜ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਗਿਣਤੀ ਹੈ। ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਝੰਜੋੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਾਧੂ ਉਪਬੰਧ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਸਾਰਥਿਕ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 113-ਏ ਅਤੇ 113-ਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 498-ਏ ਅਤੇ 304-ਬੀ. ਧਾਰਾ 113-ਏ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦੋ ਕਾਰਕ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ. (1) ਕਿ ਔਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ (2) ਕਿ ਪਤੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ..."

6. ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਤੱਕ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਤਕਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਚੋਣਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਗ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 498-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ, ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਸਮੇਤ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ, ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਨੀਤੀ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ।

7. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਸੈਂਕੜੇ ਔਰਤਾਂ ਘਰੇਲੂ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਲੜਕੀ ਦੇ ਜਨਮੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾਉਣ ਲਈ ਅਕਸਰ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤਾਂ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ, ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਕਸਰ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਡੇਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ, ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਸਖਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਗਲਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੰਡ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਖੋਹਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਦੰਦ।

9. ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਮਾਜਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਘੋਸ਼ਣਾ।

10. ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਇਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਚੈਕ ਅਤੇ ਬੈਲੇਂਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ 41 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਮਨਮਾਨੇ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ।

11. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਕਸਰ ਗੈਰ-ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

12. ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 498-ਏ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਔਰਤ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਾਨਸਿਕ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸੰਕੇਤ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਸਬੂਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਕਿ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਤਿ-ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

13. ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੰਡ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕਥਿਤ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੁਰਮ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਉਪਯੋਗਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰ।

14. ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ 1961 ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਵਿਅੰਗ ਅਜੇ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਰ ਆਕਸੀਜਨ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਲੇਆਮ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਅਦਾਲਤ, ਅੰਤਮ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦੁਬਿਧਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਦੁਬਿਧਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, 2015 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 73 ਵਿਚ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ-

"19.3) (ਏ) ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਹਨ ਦੁਆਰਾ।

(ਬੀ) ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਪੈਰਾ ਲੀਗਲ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ/ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਕਰਾਂ/ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਹੋਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯੋਗ ਅਤੇ ਇੱਛੁਕ ਪਾਏ ਜਾਣ।

(ਸੀ) ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਡੀ) ਧਾਰਾ 498ਏ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਸਮੇਤ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਈ) ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਜ਼ਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਐਫ) ਕਮੇਟੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸੰਖੇਪ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਜੀ) ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

(ਐਚ) ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਆਈ) ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਮੁੱਢਲੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਜੇ) ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਣ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਯੋਗ ਸਮਝੇ

(ਕੇ) ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਲਾਗਤ ਫੰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ

ii) ਧਾਰਾ 498ਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਨੋਨੀਤ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਨੋਨੀਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ (ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ) ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਖਲਾਈ ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ,

iii) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਵਿਵਾਦ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ,

iv) ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਨਾਲ 'ਹੇਲ' ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਜ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੇਕਰ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੱਚਾਈ, ਹੋਰ ਕਲਾਤਮਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

v) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਬਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਰੈੱਡ ਕਾਰਨਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,

vi) ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਮਨੋਨੀਤ ਸੀਨੀਅਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਰੇ ਜੁੜੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਹਨ। ਸੌਂਪਿਆ, ਅਤੇ

vii) ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਜਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

viii) ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਠੋਸ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਜਾਂ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।"

16. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 2017 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 156 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 13.10.2017 ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:-

"ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਅਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 2017 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1265 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ [ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਕੁਝ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰ, ਕੁਝ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ।
ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 3 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੋ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4 ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਰਜਿਸਟਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖੇਗੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਸ਼ੇਖਰ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ 29 ਨਵੰਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ।

17. ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਸ਼ੇਖਰ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀਏਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,

18. ਲੀਡ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ

ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਹੈ। ਪੈਰਾ ਲੀਗਲ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ/ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਕਰਾਂ/ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ/ਵਰਕਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਹੋਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ 498-ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਐਫਡਬਲਯੂਸੀ ਦਾ ਗਠਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

19. ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕੁਝ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 498-ਏ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਖੁਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਜਿਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੈਰਾ 19(v) ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਬਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਰੈੱਡ ਕਾਰਨਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੈੱਡ ਕਾਰਨਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

20. ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀਏ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਵੰਡ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਛੋਟ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਰਦੇਸ਼. ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ।

21. ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਦੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"498-ਏ. ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਪਤੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਪਤੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ-ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-

(ਏ) ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਆਚਰਣ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਔਰਤ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਜਾਂ ਔਰਤ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਅੰਗ ਜਾਂ ਸਿਹਤ (ਭਾਵੇਂ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ) ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਔਰਤ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ।"

22. ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਪਤਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਢਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ "ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ 2012 ਦੇ ਅੰਕੜੇ" ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 498- ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਾਲ 2012 ਦੌਰਾਨ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 1,97,762 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਏ. ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਪਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਦਾਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

"ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਛੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਆਪਣੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਅਕਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ' 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਸੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੌਖਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਾਂ ਤਿੱਖੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।"

23. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 41 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 41 ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ,

ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"41. ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ (1) ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ

(ਏ) ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ:

(ਬੀ) ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ ਭਾਵੇਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ, ਜੇਕਰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ:-

(i) ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ,

(ii) ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ-

(ਏ) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ,

(ਬੀ) ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਲਈ, ਜਾਂ

(ਸੀ) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਗਾਇਬ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜਾਂ

(ਡੀ) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭਰਮਾਉਣ, ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਾਂ

(ਈ) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ,

ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸਦੇ ਕਾਰਨ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।

(ਬੀਏ) ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਉਸ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਸੀ) ਜਿਸਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਡੀ) ਜਿਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਮੁਨਾਸਬ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ

(ਈ) ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਕਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ

(ਐਫ) ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਘ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਤੋਂ ਭਗੌੜਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਜਾਂ

(ਜੀ) ਜੋ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਜਬ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਹਵਾਲਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ; ਜ

(ਐਚ) ਜੋ, ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਧਾਰਾ 356 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(1) ਜਿਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਮੰਗ, ਭਾਵੇਂ ਲਿਖਤੀ ਜਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਮੰਗ-ਪੱਤਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੰਗ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(2) ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਹੁਕਮ।"

ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ-

"7.1. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਸਾਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੀ ਤਸੱਲੀ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਂਚ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੂਤ ਗਾਇਬ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ, ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਉਹ ਸਿੱਟੇ ਹਨ, ਜੋ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ।

7.3 ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਿਉਂ? ਕੀ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗਾ? ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ? ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 41 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਤੋਂ (ਈ) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
25. ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 41-ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2008 (2009 ਦਾ 5) ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

"41-ਏ. ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ (1) ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 41 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

(4) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਨੋਟਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਇਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਕਲਾਤਮਕ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ। ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ।"

ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"9. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 41(1) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ, ਧਾਰਾ 41 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:-

"10. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਧਾਰਾ 41 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਗੜ੍ਹੇਮਾਰੀ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 41 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ। ਨਿਰਾਸ਼ ਅਤੇ ਬੰਦ ਹੋਵੋ।"

ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੋਟ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹਨ:-

"11. ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਣਜਾਣ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਦੇਣ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

11.1. ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਧਾਰਾ 41 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ;

11.2. ਸਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 41(1)(ਬੀ)(i) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਚੈਕ ਲਿਸਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ;

11.3. ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ/ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਗਈ ਚੈਕ ਲਿਸਟ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ;

11.4. ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਤਸੱਲੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਵੇਗਾ;

11.5 ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਕੇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਿਖਣਾ,

1.6 ਧਾਰਾ 41-ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,

11.7 ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

11.8 ਸਬੰਧਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

26. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੀਮਾਈਂਡਰ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਲਾਭ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ-

"20.... ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਵਾਜਬ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਜੋਗ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

27. ਦੁਬਾਰਾ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:-

"9. ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਰਤੱਵਾਂ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। , ਇਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ;

28. ਵਿਚ ਡੀ.ਕੇ. ਬਾਸੂ ਬਨਾਮ ਡਬਲਯੂ.ਬੀ., ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ), ਨੀਲਾਬਤੀ ਬਹੇਰਾ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. v. ਸ਼ਿਆਮਸੁੰਦਰ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ: -

"(1) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹੀ, ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਟੈਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰ.

(2) ਇਹ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮੀਮੋ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿੱਥੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬੀ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਿਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ।

(3) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਦਾ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਮੈਮੋ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਗਵਾਹ ਖੁਦ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(4) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਸਥਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 8 ਤੋਂ 12 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ.

(5) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(6) ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇੰਦਰਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦੋਸਤ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(7) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਣ, ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। "ਇੰਸਪੈਕਸ਼ਨ ਮੀਮੋ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਪੀ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(8) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਹਰ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਪੈਨਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(9) ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਮੈਮੋ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

(10) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ।

(11) ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ 12 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੁਲਿਸ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜੇ ਨੋਟਿਸ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

29. ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ: -

"120.6. ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਹ ਕੈਚ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

(ਏ) ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਝਗੜੇ/ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜੇ

(ਬੀ) ਵਪਾਰਕ ਅਪਰਾਧ

(ਸੀ) ਡਾਕਟਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

(ਡੀ) ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

(ਈ) ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਧਾਰਨ ਦੇਰੀ/ਲੈਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਰੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਰਫ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

"16. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਕਈ ਵਾਰ ਅਟੱਲ ਹੈ।" ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਦੰਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਕੰਮ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਅਨੁਚਿਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਸਮਝੌਤੇਯੋਗ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਤਫ਼ਾਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਦਮਨਕਾਰੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਮਨਕਾਰੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

17. ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ 30 ਅਗਸਤ, 2012 ਦੀ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 243ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 140ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ (ਸਤੰਬਰ, 2011) ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਵਿਵਸਥਾ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬੇਲੋੜੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ

18. ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਇੱਕ ਕਦਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।"

32. ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ।

33. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਸ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਨੁਸਖ਼ਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਕੋਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਸੂਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ 41 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 41-ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਡੀ.ਕੇ. ਬਾਸੂ (ਸੁਪਰਾ) ਕੋਡ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਲੜੀਵਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰੇ।

34. ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਤੀਜੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੋਡ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹੀ. ਪਾਵਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ-

"61... ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ: (1) ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ (ii) ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਵਿਵਾਦ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ

ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਕਤਲ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਡਕੈਤੀ, ਈਟ ਵਰਗੇ ਅਪਰਾਧ। ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨਿੱਜੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ. ਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਸਵਾਦ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰਕ, ਵਿੱਤੀ, ਵਪਾਰਕ, ਸਿਵਲ, ਭਾਈਵਾਲੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਂ ਦਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧ, ਆਦਿ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜੇ ਜਿੱਥੇ ਗਲਤ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ।"

35. ਭਾਵੇਂ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, ਵਿਸ਼ਾਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਾਰਨ (ਏ ਰਜਿਸਟਰਡ) ਸੁਸਾਇਟੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਗਲਤ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰੈੱਡ ਕਾਰਨਰ ਨੋਟਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਜ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਜ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਨੰਬਰ 19 (iv) ਅਤੇ (v) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 19(vi) ਅਤੇ 19(vii) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 205 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 317 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਛੋਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

36. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸੁਰੇਸ਼ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਇੰਦੌਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:-

"5... ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਲਾਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੈਰਾ 51) ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

37. ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿੰਨ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ, ਐਨ.ਡੀ. ਜੈਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੁਸਤਮ ਕਾਵਾਸਜੀ ਕੂਪਰ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ। ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਗ੍ਰੇਨਾਈਟਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਟੀ.ਐਨ. ਅਤੇ ਹੋਰ, ਐਮ.ਪੀ. ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ ਬੱਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ।

33. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ, ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਦਿਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਨੀਤੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਤਾਂ ਹੀ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨੀਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਘੜਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰਟਮ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰਾਏ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਏ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।"

38. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗਠਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ), ਡੀ.ਕੇ. ਬਾਸੂ (ਸੁਪਰਾ), ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ)। ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ.

39. ਉਪਰੋਕਤ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੈਰਾ 19(1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਿਸ਼ਾ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਰੇ 19(ii) ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

40. ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 19(iii) ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ, ਉਸੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ।

41. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 19(iv), 19(v) ਅਤੇ 19(vi) ਅਤੇ 19(vii) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪੈਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

42. ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra
Advocate